

Висновки.

Спільними ознаками навчальних планів вищих навчальних закладів фізкультурного профілю України є: орієнтація на кредитно-модульну систему організації навчального процесу; тривалість одного кредиту 36 годин; загальна структура навчальних планів, яка містить цикли дисциплін та практики. При цьому у досліджуваних навчальних планах кількість кредитів коливається в межах від 184 до 245. Різняться кількість, назви та змістове наповнення циклів дисциплін, а також зміст і тривалість практик.

Література:

1. Ареф'єв В. Г. Фізична культура в школі (молодому спеціалісту) навч. посіб. / В. Г. Ареф'єв ; М-во освіти і науки України, КНУ імені М.П.Драгоманова. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2001. – 383 с. : іл.
2. Ємець О. Й. Професійні ситуації вчителя фізичної культури : навч. посіб. / О. Й. Ємець, В. І. Скрипка. – Чернігів : [б. в.], 2008. – 80 с.
3. Ткачівська І. М. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до туристсько-краєзнавчої роботи з учнями : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / І.М.Ткачівська. – Т., 2009. – 48 с.
4. Шиян Б. М. Теоретико-методичні основи підготовки вчителів фізичного виховання в педагогічних навчальних закладах: автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / Б.М. Шиян. – К., 1997. – 50 с.

СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ТРЕНЕРА

Жанна Бережна

Кримський гуманітарний університет (м. Ялта)

Гуманістичні та демократичні тенденції розвитку українського суспільства, об'єктивне зростання ролі його моральних засад зумовили суттєві зміни освітніх пріоритетів і цінностей. У державних докумен-

тах (Конституції України, Державній цільовій комплексній програмі "Вчитель", Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту, Державній програмі розвитку освіти на 2006–2010 роки, законах, що регламентують діяльність у сфері освіти: "Про освіту", "Про вищу освіту" та інших нормативно-правових актах) визначено перспективи розвитку сучасної освіти та роль педагогів у її модернізації. Особливого значення набуває завдання формування професійної компетентності фахівців у галузі фізичного виховання і спорту, оскільки від якості їх підготовки багато в чому залежить стан здоров'я, спосіб життя та фізичний розвиток підростаючого покоління.

Аналіз літератури показав, що різноманітні аспекти удосконалення професійної підготовки студентів, адаптації молодого фахівця до професійної діяльності досліджували А. Вербицький, М. Євтух, А. Капська, Н. Кузьміна, О. Мороз, В. Сластьоніна. Розвиток професійної компетентності проаналізовано в роботах І. Дроздова, О. Денисова, О. Поліщука. Методологічні й теоретичні аспекти формування професійної компетентності у фахівців загалом вивчали С. Зеер, А. Маркова, П. Шендерей, К. Абульханова-Славська.

У наукових дослідженнях розглядалися такі аспекти компетентності вчителя: професійна (А. Адольф, Ю. Варданян, Р. Гільмеєва, І. Гришина, М. Елькін, Е. Соф'янц, В. Стрельников, Л. Шевчук), педагогічна (В. Бездухов, Л. Большакова, Т. Добудько), психологічна (Н. Кузьміна, Н. Лісова, М. Лук'янова, Л. Мітіна, А. Маркова, Н. Яковлева), соціально-перцептивна (Н. Єршова), загальнокультурна та етична (І. Котлярова, Л. Хоружа), комунікативна (В. Кузовлев, Л. Петровська), життєва (І. Єрмаков, Л. Сохань).

Різноманітні аспекти професійної підготовки вчителів фізичної культури у вітчизняній науці досліджували Л. Волков, О. Демінський, С. Дмитренко, Ю. Железняк, Р. Карпюк, Т. Круцевич, Т. Ротерс, Л. Сущенко, С. Філь, Б. Шиян та ін.

Проте, у наукових дослідженнях не знайшла достатнього висвітлення проблема формування професійної компетентності у майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту. Аналіз наукових праць засвідчує відсутність цілісного, системного і ґрунтового дослідження цієї проблеми, що породжує наступні суперечності між:

- потребами суспільства у компетентних фахівцях з фізичного виховання та спорту і невизначеністю сутності, структури та змісту їх професійної компетентності;
- високими вимогами до психолого-педагогічної підготовки фахівців з фізичного виховання та спорту та відсутністю спеціально розробленої програми формування їх професійної компетентності;
- необхідністю формування професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту та не розробленістю теоретичних, методичних засад і педагогічних умов її формування під час навчання студента у ВНЗ.

Спроба типологізувати поняття «професійна компетентність», систематизувати його, визначити взаємозв'язок з іншими поняттями була зроблена А. Марковою. На думку автора, компетентність це «індивідуальна характеристика ступеня відповідності вимогам професії, як психічний стан, що дозволяє діяти самостійно і відповідально, як володіння людиною здатністю й умінням виконувати певні трудові функції».[1] У роботі А. Маркової [1] виділені види професійної компетентності:

- спеціальна компетентність – володіння власне професійною діяльністю на достатньо високому рівні, здатність проєктувати свій подальший професійний розвиток;
- *соціальна компетентність* – володіння спільною (груповою, кооперативною) професійною діяльністю, співробітництвом, а також прийнятими в даній професії прийомами професійного спілкування; соціальна відповідальність за результати своєї професійної праці;
- *особистісна компетентність* – володіння прийомами особистісного самовираження і саморозвитку, засобами протистояння професійним деформаціям особистості;
- *індивідуальна компетентність* – володіння прийомами самореалізації і розвиток індивідуальності в рамках професії, готовність до професійного «старіння», уміння раціонально організувати свою працю без перевантажень.

У зарубіжній науковій літературі спостерігається інший підхід до розуміння компетентності (П. Вейл, М. Мескон, М. Альберт,

Ф. Хедоурі). Компетентність представляється інтегральним поняттям, у якому можуть бути виділені кілька рівнів:

1) компетентність – як здатність до інтеграції знань і навичок їх використання в умовах вимог зовнішнього середовища, що швидко змінюються;

2) концептуальна компетентність;

3) компетентність в емоційній сфері, в області сприйняття;

4) компетентність в окремих сферах діяльності.

Вище викладені наукові позиції розкривають різні аспекти поняття «професійна компетентність» і можуть бути враховані для розгляду поняття «професійна компетентність майбутнього тренера». Для визначення цього поняття необхідно, на нашу думку, враховувати, що професійна діяльність тренера має наступні особливості:

- виховний характер діяльності;
- прагнення досягнення вихованцями найвищих результатів у спортивній діяльності;
- оволодіння суто професійними, властивими для даного виду спорту, вміннями та навичками, методикою і технологією їх формування у спортсменів різного рівня підготовки;
- управлінський характер професійної діяльності;
- комунікативний характер діяльності;
- творчий характер діяльності.

Вище розглянуті позиції дослідників щодо розуміння компетентності стосуються переважно компетентності професіонала, що уже відбувся, сформувався (професійна, спеціальна, управлінська компетентність). Ці аспекти необхідно враховувати при підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту ще під час навчання у навчальному закладі, починаючи формувати їх професійну компетентність не тільки як елемента загальної культури сучасної людини, що включає оволодіння фундаментальними науковими знаннями, придбання різнобічних умінь і навичок, а й враховувати ті специфічні особливості, що властиві фахівцю даного профілю.

Таким чином, поняття «професійна компетентність майбутнього тренера» включає, на нашу думку, знання, вміння, навички,

оволодіння способами і прийомами їх реалізації в професійній діяльності та спілкуванні. Дане визначення дає можливість представити в структурі компетентності особистості такі підструктури мотиваційну (наявність цілей, прагнень, установок, інтересу, мотивів професійної діяльності), діяльнісну (володіння знаннями, вміннями, навичками і способами здійснення професійної діяльності), комунікативну (знання, вміння, навички і способи здійснення спілкування і взаємодії з вихованцями), особистісну (сформованість у майбутніх фахівців професійно-важливих рис та якостей особистості).

Література:

1. Маркова А.К. Психология профессионализма. / А.К. Маркова. – М.: МГФ Знание, 1996.

ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Лідія Провозіна

*Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини*

Вища школа України сьогодні переважає процес модернізації, спрямованій на її виховання до Європейського простору, на підготовку фахівців міжнародного рівня, але водночас на збереження національних традицій вищої освіти.

Демократизація освіти, надання її державно-національної спрямованості вимагають від психолого-педагогічної науки пошуку нових шляхів якісного вдосконалення виховання підростаючого покоління [1; 3].

Особливу увагу сьогодні набуває проблема формування національної самосвідомості майбутніх учителів. Адже від рівня